

Araştırma Makalesi / Research Article

Irak'ta Türkmen Okullarında Okutulan Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Yazılı Metinler ve Bu Metinlerdeki Görsellerin Uyumu

*The Written Texts in Turkish Textbooks Taught in Turkmen Schools in Iraq and the Harmony of the Visuals in These Texts*İbrahim Doğukan DEMİREL ¹ & İhsan KALENDEROĞLU ²

Geliş tarihi/Received date: 22.01.2022

Kabul tarihi/Accepted date: 19.07.2022

Öz

Bu çalışmada, Irak'ta ortaöğretim birinci kademede okutulmak üzere hazırlanan Türkçe 1., 2. ve 3. sınıflarda okutulan Türkçe ders kitaplarındaki on adet metin ve bu metinlerin görselleriyle uyumu incelenmiştir. İncelenen kitaplarda Türkçe Ders Kitabı 1'in 2019 yılında yayımlanmış 5. baskısı, Türkçe Ders Kitabı 2'nin 2019'da çıkan 2'nci baskısı ve 2019'da yayımlanan Türkçe Ders Kitabı 3'ün yine ikinci baskısı incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup veriler ise doküman analiz yöntemiyle toplanmıştır. Ayrıca veriler nitel içerik analizine tâbi tutularak inceleme yöntemi ile çözümlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Türkçe eğitimi, Irak'ta Türkçe eğitimi, ders kitapları, metin ve görseller

Abstract

In this study, ten texts in the Turkish language textbooks, which were prepared to be taught in the first level of secondary education in Iraq in the 1st, 2nd and 3rd classes, and their compatibility with the visuals of these texts, were examined. In the books examined, the 5th edition of Turkish Textbook 1 published in 2019, the 2nd edition of Turkish Textbook 2 published in 2019, and the 2nd edition of Turkish Textbook 3 published in 2019, were analyzed. Qualitative research method was used in the study and data was collected by document analysis method. In addition, the data were analyzed according to qualitative content analysis.

Keywords: Turkish education, Turkish education in Iraq, textbooks, text and visuals

1. GİRİŞ

Türkmen sözcüğü ile ilgili çeşitli rivayetler söz konusudur. Bu sözcüğün ilk defa Kaşgarlı Mahmut'un Divanı Lügati't Türk isimli eserinde kullanıldığı bilinmektedir. Bu eserde Türkmen sözcüğünün, ilk olarak Türk'ü ifade etmek için kullanıldığı vurgulanmaktadır. Kaşgarlı Mahmut ve El-Biruni'nin göçebeliği bırakıp yerleşik hayata geçen Oğuzlara Karluk, Tarımla uğraşan Halaçlara da Türkmen adını verdiğini biliyoruz (Togan, 1946, s.187). Mervezi, Orta Asya'dan göç edip ve Türkmen adıyla bilinen bu Oğuz kabilelerinin bir kısmının şehirlerde ve bir kısmının da kırsal alanda yaşadığını ifade etmektedir. Ayrıca konar-göçer olarak hayatlarını idame ettirenlerin de Maverünnehir ve Harezmi bölgelerine yakın yerlerde yaşadıklarını eklemiştir. Fakat sonraki zamanlarda Müslüman olan Oğuzlara Türkmen denildiğini ifade etmiştir. İslamiyet'i kabul edip Müslüman ülkelere yayılan Türkmenler pek çok beylik ve devlet kurmuşlardır (Turan, 1965, s. 7). Anadolu'nun ele geçirilmesiyle birlikte

¹ Sorumlu Yazar/Corresponding Author, Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Öğretmenliği Programı Doktora Öğrencisi, e-posta: dogukan.ibrahim.87@gmail.com <https://orcid.org/0000-0002-2928-7514>

² Prof. Dr. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, e-posta: kihsan@gazi.edu.tr <https://orcid.org/0000-0003-2441-5932>